

'Ilo ho'o ngaahi totonu mo e Ngaahi Fatongia totonu: fakahoha'asi fakalielia



'Oku tau ma'u kotoa pe 'a e totonu mo e ngaahi fatongia totonu mo fiema'u 'a e feohi malu, fefaka'apa'apa'aki, mo mo'uilelei, he komiuniti mo e ngaahi 'apingaue. 'Oku tau ma'u kotoa pe 'a e totonu ke tau mo'ui tau'ataaina mei he fakamamahi'i, 'o kau ai 'a e hoha'asi fakalielia. 'I 'Aositelelia, koe fakahoha'asi fakalielia 'oku 'ikai ke fakaoleole'i pea 'oku 'i ai 'a e ngaahi lao ke malu'i 'a kiautolu 'oku uesia ai.

FAKAMA'OPO'OPO

- Ko e fakaoha'asi fakalielia ko ha fa'ahinga to'onga fie'uli 'ikai ke fiema'u, kau ki ai ha ala kovi, 'uma pe kuku, ngaahi hua fakalielia fakahua, pe fakahaa'i atu ha me'a fakalielia kiate koe pe ko ha taha kehe.
- Ko e fakahoha'asi fakalielia 'i he falengaue pe ko ha feitu'u fakapule'anga 'oku tapu 'i he lao - 'e lava pe ke mole ho'o ngaue pe faka'ilo.
- Kapau leva ko ha taha koe ne fai atu ki ai ha hoha'asi fakalielia, 'oku 'ikai ko hao fo'ui ia 'o 'ou, pea 'oku 'i ai 'a ho'o totonu ke kumi ha tokoni pea

Ko e ha 'a e hoha'asi fakalielia ?

Ko e fakahoha'asi fakalielia ko ha 'ulungaanga fakalielia ia 'a ia 'oku 'ikai fiema'u pe 'ikai tali pea ko hono taumu'a pe ola ko ha anga palaku, tukuhifo, fakangalivale'i pe faka'ita'i, 'a ia 'i ha taha 'atamai lelei te ne ongo'i 'a e fa'ahinga 'ulungaanga ni ke fakalielia, tukuhifo, fakamaa'i pe fakamatalili'i 'i he tukunga ko eni.

Ko e tokotaha 'oku ne fakahoha'asi koe mahalo pe 'oku 'ikai te ne 'ilo koe anga 'oku ne fai 'oku ne fakatupu ha loto mafasia pe fakatupu'ita Kaikehe, Kapau 'oku ke ongoi faikehe'ia, 'ita pe tailili 'i he 'enau fa'ahinga to'onga, 'oku kei lau pe ia ko e fakahoha'asi fakalielia pea 'oku 'i ai 'a ho'o totonu ke 'aofi koe mei ai.

Ko e fakahoha'asi fakalielia 'oku malava pe ko ha faitohi, lea pe to'onga fakasino, pea lava ke fai tonu mata ki he mata, 'i he telefoni, pe fai 'onilaine.. 'Oku lava ke kau ai ha fa'ahinga felave'i fakalielia - 'o hange ko ha ala kovi ne 'ikai fiema'u, kuku'i pe 'uma'i. Kaikehe, 'oku 'ikai ko ha toki felave'i fakasino pe, pea 'e lava pe ke kau ai 'a e fa'ahinga lalau fakalielia, hua 'uli pe fakahaa'i 'o ha fa'ahinga me'a palaku kiate koe pe ha ni'ihiki kehe. Ko ha fakamamahi 'aki ha ngaahi 'imisi ta, 'oku 'uhinga ia ki he taimi 'oku tufaki holo ai 'e ha taha, pe te nefakamanamana ke tuku atu, ha ngaahi 'ata fakalielia ka ne 'ikai ke fakangofua 'e he tokotaha 'i he ta.

Ko e maumau lao eni ia 'i 'Aositelelia pea 'e lava ke lipooti ki he polisi. Te ke lava 'o hu ki he [eSafety Commissioner website](#) pea ke sio ki he [peesi tu'utu'uni](#) 'a e Pacific Australia Labour Mobility (PALM) ke 'ilo lahiange ki he ngaahi tekinolosia 'oku ngaue'aki ki he ngaahi fakamamahi, mo e ngaahi tufaki-'imisi ke fakamamahi pea mo e [lao ki he loto-lelei ki ai](#).

Ko e fakahoha'asi fakalielia ko ha fo'i lea falahi ange ia 'i he pa'usi'i fakalielia pea 'oku lave ia 'i ha ngaahi fotunga fa'ataa ange 'o e ngaahi 'ulungaanga ta'etaau. Kuo pau pe ko ha ngaahi to'onga-ta'efakafiemalie ki ai - ko ha 'eva'i 'oku ke tali lelei pe mo loto-lelei ki-ai 'oku 'iksi ko ha hoha'asi fakalielia ia. 'Ilo 'o toe lahi ange ki he mohe fakamali pea mo e loto-lelei ki ai 'i [heni](#).



KO E FAKAHOHA'ASI FAKALIELIA 'E LAVA KE KAU AI HA TAHA:

- 'oku ne ala, kuku pe fai ha toe fa'ahinga felave'i fakasino 'oku 'ikai ke ke loto ki ai.
- lakulaku lea atu 'i ha ngaahi lea 'oku 'uhinga fakalielia
- kole atu ke mo mohe pe fai ha fa'ahinga to'onga natula fie'uli ki ai
- sio mata'i fie'uli mo siofi koe
- fakahaa holo ha ngaahi ta fakamatatu'a mo palaku kiate koe pe ko ha ni'ihiki kehe ke nau sio ki ai
- fai ha ngaahi to'onga fakalielia 'aki hono mata mo hono sino atu kiate koe
- fai ha ngaahi hua 'uli mo ha ngaahi lakulea 'i ho 'ao pe kiate koe
- fakafehu'i koe ki ho'o feohi fakamali
- fakamaa'i koe 'aki ha ngaahi lea fakalielia
- fai ha to'onga 'i he telefoni 'oku ne 'ai koe ke ke ongo'i ta'efiemalie.
- kuo ne faka'asi atu hono telefua kiate koe
- pa'usi'i fakalielia'i koe

Ko hai 'oku uesia 'i he fakahoha'asi fakalielia?



'E lava 'e he Fakahoha'asi fakalielia 'o uesia 'a e taha kotoa. Ko e Australian Human Rights Commission¹ 'i ha savea fakafonua 'i he Fakahoha'asi fakalielie 'i he Ngaahi falengau 'i 'Aositelelia ne 'ilo ai na'e 71% 'o

e kakai 'o 'Aositelelia kuo nau 'osi a'usia tonu 'a e Fakahoha'asi fakalielia 'i ha fo'i taimi 'i he 'enau mo'ui, pea vahetolu 'e taha pe 'o 'Aositelelia ni ne nau lipooti 'a e fakahoha'asi fakalielia ne fai kiate kinautolu 'i 'apingaue.

Ko e fakahoha'asi fakalielia 'oku 'ikai ke ngata pe ia 'i he 'apingaue ka 'e lava pe ia ke fai 'i ha fa'hinga feitu'u lahi, kau ki ai 'a e ngaahi fo'i 'ata fakapule'anga, ngaahi feitu'u fakasosiale pea mo e ngaahi ongoongo onilaine.

Fakahoha'asi fakalielia mo e lao.



Ke 'ataa mei he fakahoha'asi fakalielia ko ha totonu ia 'a e tangata, ko ha totonu 'i he 'apingaue mo ha totonu ki ho'o malu. 'I 'Aositelelia, 'oku tapu 'i he lao ki ha taha ke ne fakahoha'asi fakalielia ha taha kehe 'i he ngaahi 'elia lahi 'o e mo'ui.

Ko ha fa'hinga kalasi faka'ulia 'o e fakahoha'asi fakalielia, kau ki ai 'a e pa'usi'aki fakalielia mo e fakatelefua'aki ta'eufi, ko ha ngaahi maumau lao pea 'oku totonu ke lipooti ki he polisi. Koe ngaahi fai hia ni 'e ala iku ki ha tautea 'o hange ko ha mo'ua pa'anga pe fakahu pilisone pea te ne ala uesia 'a ho'o malava ke nofo'aki 'Aositelelia.

'Ilo lahi ange ki he mohe fakamali mo e loto-lelei ki ai 'i hēni pea mo ha toe ngaahi me'a fekau'aki mo e ke 'a e famili pea mo e ngaahi fakamamahi famili 'i hēni.

Fakahoha'asi fakalielia 'i he 'apingaue



Ko e Fakahoha'asi fakalielia felave'i mo ha ngaue'anga 'oku lau ia ko ha anga kovi faka'ulia pea 'oku mamafa fe'unga pe ia ke tukuange koe mei he ngaue. Ko ha felave'i mo e ngaue'anga 'e ala kau ki ai ha 'ulungaange fakalielia ne hoko 'i tu'a he taimi ngaue pea 'i tu'a foki 'i he ngaue'anga. Koia ai, neongo pe ko ha ki'i pikinga si'isi'i pe ia felave'i mo e 'apingaue 'e 'osi fe'unga pe ia ke lau ia ko ha fakahoha'asi fakalielia felave'i mo he ngaue'anga. Ko e ngaahi fotunga 'e ni'ihī 'o e fakahoha'asi fakalielia 'e lava pe ia ko ha kongā

'o ha maumaulao pea tonu pe ia ke lipooti ki he polisi

Ko e fatongia totonu ia 'o e ngaue'anga ke nau fai 'a e taupotu taha ki ha ngaahi sitepu ke ta'ofi 'a e fakahoha'asi fakalielia 'i he 'apingaue 'o hange ko ha fokotu'u ha polisi'i ki he fakahoha'asi fakalielia pea fakalele ha ngaahi ako pe tufaki ha ngaahi fakamatala ki he fakahoha'asi fakalielia.

KO E HA TEU LAVA 'O FAI KAPAU 'OKU OU FEKUKI MO E FAKAHOHA'ASI FAKALIELIA 'I HE NGAUE



TA'OFI

'ohake 'a e 'isiu hangatonu pe ki he tokotaha 'oku ne fai ho fakahoha'asi pea ke tala kiate kinautolu 'oku 'ikai ke ke sai'ia 'i he'enua to'onga



talanoa ki hao kaume'a pe kaunga ngaue ki ha poupu



fakahu ha'o launga ki ho'o pulengau/ ngaue'anga.
ki ho'o pule/ngaue'anga



fetu'utaki ki ha senita fakalao 'o e komiuniti pe ha senita ma'ae kau fefine ngaue ki ha fale'i faklao



fetu'utaki 1800 RESPECT ki ha fale'i telefoni pe 'onilaine, ha toe ngaahi fakamatala mo ha fakafe'iloaki.



fetu'utaki ki he Australian Human Rights Commission pe ko e state and federal anti-discrimination agencies ki ha ngaahi fakaikiiki pe ke fai ha launga.



Ko e ha ha me'a teu lava 'o fai 'o kapau 'oku fakahoha'asi fakalielia'i au

'Oku 'ikai totonu ia ke ke fekuki mo e fakahoha'asi fakalielia - 'oku 'i ai 'a e ngaahi me'a te ke lava 'o fai 'o kapau 'oku ke fakakaukau 'oku fakahoha'asi fakalielia'i koe 'i he ngaue pe ha feitu'u pe ia 'i tu'a mei he ngaue.. Te ke lava 'o 'ohake hangatonu pe ki he tokotaha ko ia pe ko ho'o lea ki ho'o pulengaue pe ko hao kaume'a, kaunga ngaue, faifekau 'o e lotu pe ha memipa ala falala'anga 'i he komiuniti ki hatokoni.

Ko e ha nai ha ngaahi sevesi tokoni 'oku faingamalie?

Kapau ne ke 'osi fetaulaki mo ha fakahoha'asi fakalielia, mahalo pe 'oku ke ongo'i mafasia, hoha'a pe lotomamahi. 'Oku mahuinga ke ke 'ilo 'oku 'i ai e ngaahi tokoni 'oku faingamalie. Ko 'eni e ngaahi sevesi lahi 'i 'Aositelelia 'oku nau lava ke tokoni'i kinautolu ko ia 'oku nau fekuki mo ha fakahoha'asi fakalielia. Mahalo pe te ke fie fakakaukau'i e pou pou ki ha:



malu fakafo'ituitui mo pau, te ke lava 'o telefoni pe 'alu hangatonu pe ki he 'apitanga polisi loukolo



ngaahi kautaha tokoni ma'a e mo'uilelei 'oku nau ma'u e kau mataotao ke nau fai 'a e me'a fe'unga ke fai 'i he hoko 'o ha fakahoha'a fakalielia 'i he 'apingaue.



ngaahi sevesi tokoni fakapalofesinale 'i he faingata'a, 'o hange ko e sevesi tokoni ma'a kinautolu ne pa'usi'i fakalielia.



laine tokoni ki he mo'uilelei faka'atamai ke faka'ai'ai e fakaakeake mo 'oatu ha ngaahi fale'i fakalotolahi.



tokoni fakalao ke nau tokoni'i koe ke ke mahino'i 'a e lao pea nau fakafofonga'i koe 'i he ngaahi me'a fekau'aki mo e fakahoha'asi fakalielia.



Feitu'u te ke ma'u tokoni mei ai pe ko ha taha ke ke talanoa ki ai

Kapau kuo ke fekuki mo ha fa'ahinga pa'usi'i fakalielia pea 'oku ke loto ke fai ha'o launga, 'oku tonu ke ke lipooti ia ki he polisi 'i he vave taha. Kapau 'oku 'ikai ke ke malu pe 'oku ke 'i ha tu'unga fakatu'utamaki pea ke ta ki he 000. Te ke lava foki 'o ma'u ha tokoni mei ha sevesi tokoni ma'a kinautolu kuo pa'usi'i fakalielia, 'o hange ko e 1800RESPECT 'i he 1800 737 732.

'Oku lava 'e ha taha mei he kautaha PALM 'o tokoni mai kiate au?

Ko e feinga ko ia ke te lava 'o fakafe'unga kita ki he anga 'o e nofo 'i ha toe fonua kehe 'oku malava pe ke faingata'a ka 'oku 'i ai pe ha ngaahi ma'u'anga tokoni 'oku 'ataa ke tokoni atu. Kapau 'oku 'i ai ha'o ngaahi fahu'i fekau'aki mo e nofo ko ia 'i 'Aositelelia 'o te fakafe'unga kita ki ai, fahu'i ange pe ki ho'o ngaue'anga. Kapau 'e 'ikai ke nau 'ilo ki hano tali, pea te nau tala atu pe kinautolu ko ia te ke lava ke fakatalanoa ki ai, 'o kau pe ki ai ha toe va'a tokoni 'e taha 'o e PALM 'o hange ko e:



**Country liaison officer (CLO)
Tokotaha fakafehokotaki 'i
ho fonua pe ko e fakafofonga
fakapule'anga ho fonua)**

'Oku lava pe ke ke ma'u 'a e kotoa 'o e ngaahi CLO lolotonga ngaahi fakaikiiki 'o e fetu'utaki 'i he PALM website (<https://www.palmscheme.gov.au/contact>).










**sevesi telefoni tokoni 'a e PALM 'i he
(1800 51 51 31), pe 'imeili
(palm@dewr.gov.au)**

Kataki 'o fakatokanga'i ange ko e laine sevesi tokoni mo e 'imeili 'oku tokanga'i ia 'i he vaha'a taimi 'o e 8.30 pongipongi - 6.30 efi'afi AEST - pea mo e ngaahi telefoni tu'ataimi ke toki fai mai pe 'okapau ko ha fakatu'utamai lahi.

Teu lava fefe ke ma'u ha toe ngaahi fakamatala pe ha tokoni fakapalofesinolo 'oku malu'i?







Kapau 'oku ke pe ko ha taha 'oku ke 'ilo 'oku ne fiema'u ha toe ngaahi fakamatala ki he fakahoha'asi fakalielia lolotonga 'a e 'i 'Aositelelia, te ke lava 'o fetu'utaki ki he ngaahi ma'unga tala ko 'eni mo e ngaahi sevesi tokoni 'i he tepile 'i lalo. Ko e ngaahi sevesi ni te nau lava 'o tokoni'i koe 'i he halafononga totonu ko ia te ke ma'u ai ha sevesi fe'ungamalie mo ho'o ngaahi fiema'u pea 'oku faingamalie foki kiate koe.

NGAAHI TEFITO'I KAUTAHA TE NAU LAVA 'O FAKAFE'ILOAKI KOE MO E NGAahi SEVESI TOKONI 'I 'AOSITELELIA NI		
KO E SEVESI	KOE HA E ME'A TE NAU FAI?	NGAAHI FAKAIKIKI 'O E FETU'UTAKI
Ngaahi sevesi 'imesenisii	Ko e noa 'e tolu (000) ko e tefito'i fika ia 'a 'Aositelelia ki he ngaahi sevesi fakatu'upake. 'Oku tonu ke keta ki he 000 kapau 'oku ke fiema'u ha tokoni fakavavevave mei he kau polisi, tamate afi pe ambulance services.	 Telefoni: 000 Fakafonua fakalukufua, 24/7
Polisi loukolo pe sevesi 'emipuleni	Kapau 'e hoko ha me'a 'ikai ke fu'u fiema'u ha tokoni, 'oku tonu leva ke ke kumi 'a e fika 'o ho'o polisi loukolo, tamate afi pe sevesi 'emipuleni.	 Ke ma'u e 'apitanga polisi loukolo, kumi 'i he 'Find my local police station 'i {ho feitu'u}
Fakahinohino ki he Mo'uilelei	Koe founga lelei taha pe ke ma'u ai 'a e toketa ofi atu kiate koe ko ho'o 'a'ahi ki he uepisaiti 'a e Fakahinohino ki he Mo'uilelei (Health Direct website).Te ke lava 'o faka'aonga'i 'enau sevesi "finder" ke kumi 'a e tokoni ofi taha atu.kiate koe– fili'i 'a e 'GP – General Practice' mei he 'services' pea ke fakahu ho pousikouti ke kumi 'a e sevesi toketa ofi taha atu kia koe, pe kumi 'i he 'sexual harassment' mei he 'health topics A – Z tab'.	 Ta: 1800 022 222 Fonua fakakatoa, 24/7  Web service finder: https://www.healthdirect.gov.au/australian-health-services  Web information on sexual harassment: https://www.healthdirect.gov.au/sexual-harassment
1800RESPECT	Kapau te ke fiema'u ke ke talanoa ki ha taha faifale'i fakapalofesinolo ki ha fa'ahinga tomesitiki, pe famili fakamamahi'i pe pa'usi'i fakalielia, 'Oku lava 'e he kautaha ko 'eni 'o 'oatu ha sevesi telefoni tokoni matu'aki malu mo ta'etotongi mo ha "web- based chat" support service. Te ke lava 'o 'alu ki he 'enau uepisaiti ke kumi ha ngaahi sevesi ke nau tokoni'i koe moe fakamatala ki he feanganofa'aki melino mo lelei.	 Telefoni: 1800 737 732 Fonua fakakatoa, 24/7  Web: https://www.1800respect.org.au/

NGAAHI TEFITO'I KAUTAHA TE NAU LAVA 'O FAKAFE'ILOAKI KOE MO E NGAahi SEVESI TOKONI 'I 'AOSITELELIA NI

KO E SEVESI	KOE HA E ME'A TE NAU FAI?	NGAAHI FAKAIKIKI 'O E FETU'UTAKI
<p>Nima Tokoni</p>	<p>Ko e 'Reach Out' ko ha polokalama fakamatala 'onilaine 'fai-pe-e-koe', mo e polokalama 'tokoni'i e ngaahi maheni' mo ha me'angaue fakafe'iloaki ke tokoni'i 'a e kakai ke nau sai mo nofo lelei.</p> <p>Kapau 'oku ke toe fiema'u ha toe ngaahi fakamatala ki he fakahoha'asi fakalielia, 'o hange ko e ha me'a 'e fai mo hai ke fetu'utaki ki ai, 'a'ahi ki he uepisaiti 'Nima Tokoni'.</p>	<p> Hu ki he'enau uepisait https://au.reachout.com ha toe fakamatala lahi ange</p> <p><u>Ko e ha 'a e fakahoha'asi fakalielia'i?</u></p> <p><u>Ngaahi founa 'e 5 te ke lava 'o lea'i ho ngaahi kaungame'a 'i ha 'ulunganga fie'uli</u></p>
<p>Beyond Blue</p>	<p>Ko e 'Beyond Blue' ko ha kautaha tokoni ki he mo'ui faka'atamai. Ko 'enau uepisaiti 'oku ne 'oatu e fakamatala fekau'aki mo e mo'uilelei e 'atamai moe lelei fakalukufua, mo e ngaahi tokoni 'oku 'ataa mo e founa te ke lava ai 'o ma'u kinautolu. 'Oku nau fai e ngaahi fale'i tauhi malu 'i he telefoni pe ha potalanoa 'i he uepisaiti. 'A'ahi ki he uepisaiti ke ma'u ha toe ngaahi fakamatala.</p>	<p>Telefoni: 1300 22 46 36</p> <p>Fonua fakakatoa, 24/7</p> <p>Web: https://Get mental health support - Beyond Blue</p>
<p>The Fair Work Commission (FWC)</p>	<p>Ko e Fair Work Commission (FWC) ko ha sino tulai piunolo fakafonua 'oku nau tokanga'i e ngaahi va 'o e ngaue'anga moe kau ngaue 'a ia te nau ngaue ki ha ngaahi kole ke ta'ofi 'a e fakahoha'asi fakalielia 'i he ngaue 'i he malumalu 'o e lao 'Fair Works', pea ko 'enau uepisaiti 'oku 'i ai 'a e fakamatala mo e ngaahi fakahinohino fekau'aki mo ha fai 'o ha kole ke ta'ofi e fakahoha'asi fakalielia 'i he ngaue.</p> <p>Fekumi 'a e ngaahi matapa ma'au ke ta'ofi 'a e fakahoha'asi fakalielia 'i he ngaue'anga. Pea ke ako foki 'a e anga ho'o tali ki ha kole ki ha fakahoha'asi fakalielia 'i he ngaue'anga mo e ngaue 'oku fai 'e he Fair Work Commission ki he ngaahi kole ko ia.</p>	<p> https://www.fwc.gov.au/issues-we-help/sexual-harassment</p> <p><u>Ko e ha 'a e fakahoha'asi fakalielia'i 'i he ngaue?</u></p> <p><u>Me'a ke ke fai 'okapau 'oku hoha'asi fakalielia'i koe 'i he ngaue</u></p> <p><u>Me'a ke fai 'i ha ma'u 'o ha tohi fekau'aki mo ha hoha'asi fakalielia'i 'i he ngaue</u></p>

NGAAHI TEFITO'I KAUTAHA TE NAU LAVA 'O FAKAFE'ILOAKI KOE MO E NGAahi SEVESI TOKONI 'I 'AOSITELELIA NI

KO E SEVESI	KOE HA E ME'A TE NAU FAI?	NGAAHI FAKAIKIKI 'O E FETU'UTAKI
<p>Ko e Komisoni ki he Totonu 'a e Tangata 'a e 'Aositelelia.</p>	<p>Ko e Ko e Komisoni ki he Totonu 'a e Tangata 'a 'Aositelelia (Australian Human Rights Commission) te nau fakatotolo'i mo fai ha fakalelei'i 'o ha ngaahi launga ki ha filifilimanako mo hano maumau'i 'a e ngaahi totonu 'a e tangata.</p> <p>Kapau 'oku ke tui ne ke a'usia tonu ha fakahoha'asi fakalielia, te ke lava 'o fetu'utaki ki he Sevesi Ma'unga Tala 'a e Komisoni ki he Totonu 'a e Tangata 'a 'Aositelelia pe te ke fai ha'o launga 'onilaine.</p>	<p> Sevesi ki he totonu "Rights Commission's Information Service: 1300 656 419.</p> <p> Fai 'o ha launga 'onilaine 'i he: http://www.humanrights.gov.au/complaints/make-complaint</p> <p> Pe 'a'ahi ki he uepisaiti: https://humanrights.gov.au/, ma'u ha toe ngaahi fakamatala 'i he:</p> <p><u>Hoha'asi Fakalieliat</u></p> <p><u>Fakatokanga'i pea mo e me'a ke fai ki ha fakahoha'asi fakalielia'i 'e hoko 'i he ngaue'anga: Ngaahi fakamatala ma'a e kaungae.</u></p> <p><u>'Ilo'i 'a ho'o ngaahi totonu: Laulanu koe'uhi ko 'ete tangata pe fefine pea mo e hoha'asi fakalielia'i (2012)</u></p>
<p>Komisiona eSafety</p>	<p>'Oku tokoni 'a e eSafety ki 'Aositelelia ke ta'ofi mo tokanga'i 'a e ngaahi uesia fakatupu mei ha ngaahi ngaohi kovi'i 'i he neti pe ngaue ta'efakalao mo e ngaahi fakataputapui ki he ngaahi nanunga 'i he 'initaneti. 'Alu ki he uepisaiti ke ke ma'u mei ai 'a e founa ki hano lipooti ha 'imisi ta'efaka'apa'apa, to'o e ngaahi me'a, lipooti ki he polisi mo e ha fua.</p>	<p> 'A'ahi ki he uepisaiti, https://www.esafety.gov.au/key-issues/image-based-abuse</p> <p>Tohi tu'utu'uni:</p> <p><u>Malu 'onilaine ma'ae matu'a mo e kau tauhi fakalao</u></p> <p><u>Ngaahi fakahinohino ma'ae to'utupu ki he ngaahi me'a ke fai 'i ha hoko mai ha fakahoha'asi fakalielia'i mo ha ngauehala 'aki 'o ha ngaahi 'imisi- ta</u></p>

Lolotonga ne fai 'a e tokanga lahi 'i hono fakama'opo'opo e fakamatala ni, 'oku 'ikai ke tali ke hilifaki ki he PALM scheme, 'ene kau ngaue, kau volenitia pe honau ngaahi hoa kautaha, ki ha ngaahi fehalaaki, me'a ne li'aki, fakamatala 'ikai 'ikai tonu 'i he fakamatala 'oku ha atu 'i he tohi fakamatala ni pe ko ha mole pe mauau ne fakatupu mei ha fa'ahinga taha ne matu'aki falala ki he ngaahi fakamatala 'o e hiki tohi ni. Ko e ngaahi fakamatala kotoa 'oku ha atu 'i he Tohi Fakamatala ni ne 'osi teuteu'i pe ke 'oatu ha ngaahi fakamatala fakalukufua pe. 'Oku 'ikai fakataumu'a 'eni ke ke falala taafataha ki ai ko e totonu ia pe ko ha'ane fetongi ha ngaahi fale'i fakalao pe mei ha toe fakamatala fakapolofesinale kehe. 'E 'ikai lava ke tukuaki'i 'a e PALM scheme pe ko hono ngaahi kautaha ngaue fakataha ki ha nunu'a 'ilao pe te'eki 'ilao 'a ia ne ngali ko e tupu'anga mei ha falala ki he ngaahi fakamatala ko 'eni kuo ha atu ki he tohi fakamatalani.

